

GÂNDIREA LATERALĂ – DE LA TEORIE LA PRACTICĂ

Prof. Robciuc Alina-Andreea
Grădinita Samariteanul nr.20 Suceava

Termenul de “gândire laterală” a apărut în anul 1967 și a fost conceput ca un proces de gândire sistematică, depășind limitele gândirii logice. După dr. Edward de Bono, gândirea laterală s-ar explica astfel: “Nu poți săpa o groapă nouă adâncind o groapă mai veche”. De la copiii de vârstă fragedă până la adulții din echipe manageriale de top, gândirea laterală a venit cu o nouă abordare asupra felului cum funcționează propria minte și asupra capacității de a găsi noi soluții și rezultate uimitoare. Gândirea laterală este strâns legată de intuiție, creativitate și dispoziție.

De Bono a sugerat patru factori dominanți asociați gândirii laterale, care sunt strâns legați de creativitate. În primul rând este vorba despre identificarea elementelor principale ale problemei. În al doilea rând intervine necesitatea de a aborda acele elemente din perspective diferite, în paralel cu (al treilea factor) renunțarea la gândirea rigidă, verticală. Al patrulea factor este redat de deschiderea față de orice idee, chiar și față de acela care prezintă o posibilitate mică de reușită în a rezolva problema.

Gândirea laterală se ocupă cu descoperirea de idei noi. Există o anumită concepție potrivit căreia ideile noi apar numai pe calea invențiilor tehnice. Gândirea laterală se ocupă de asemenea, cu înlăturarea barierelor conceptuale ale vechilor idei. Aceasta abordează o schimbare de atitudine și ne îndreaptă să vedem cu totul altfel lucrurile pe care le-am privit întotdeauna în același fel și să stimulăm generarea de noi idei.

Frumusețea gândirii laterale este aceea ca poate conduce la mai multe rezolvări decât gândirea logică, descoperind astfel idei noi, parcurgând drumul clasic al gândirii logice.

În ultimii ani se pune accentul tot mai mult pe implementarea gândirii laterale în rândul preșcolarilor. Acest lucru poate fi realizat prin stimularea acestora în participarea la diferite activități și jocuri din domenii diferite.

Este recomandat ca educarea gândirii laterale să înceapă în jurul vârstei de 4-6 ani, când încă nu s-au consolidat elementele orientării în spațiu și nici lateralitatea nu este certă.

Pentru stabilirea lateralității se pot folosi probe și teste: proba aplaudatului, închiderea și deschiderea palmelor, înșirarea margelelor pe fir de ață, proba shooting, testul sighting și manoptoscopului, depistarea auditivă a ceasului ascuns sub o cutie.

În grădiniță se desfășoară o serie de activități ca: lucrul manual (copiii taie, lipesc, îndoie, răsucesc, șnuruiesc), desen, pictură, modelaj (modelarea plastelinei, a lutului, prin mișcări complexe: translatorii, circulare, de aplatizare, de adâncime). Toate aceste activități au o contribuție deosebită la dezvoltarea musculaturii fine a mâinilor necesară în pregătirea mâinii pentru scris.

Pe lângă aceste activități sunt recomandate jocuri și jocuri-exercițiu pentru dezvoltarea musculaturii, a dextralității manuale, în vederea însușirii ulterioare a procesului de scriere: închiderea și deschiderea pumnului, depărtarea și apropierea degetelor, morișca, bătaia din palme, încrucișarea palmelor, "cântatul" la pian, "ploaia". Instrumentele gândirii laterale pot fi învățate și exersate prin o serie de tehnici.

Tehnicile gândirii laterale:

- Focus: formularea definițiilor alternative pentru a obține cele mai bune rezultate;
- Lista propunerilor creative: canalizarea energiei creative într-un mod optim;
- Cuvântul aleator: folosirea unui in-put întâmplător pentru a ieși dintr-o stare de blocaj;
- Contestare: aplicarea întrebărilor: de ce A?, de ce B?, de ce C? oricărei situații sau mod de gândire;
- Lista de verificare a stilului de gândire obișnuit: ce pattern-uri de gândire folosești în mod obișnuit și cum poți ieși din limitele lor;
- Conceptul triunghi: utilizarea unui "punct fix" pentru a genera mai multe idei;
- Conceptul evantai: cum să generezi un număr mare de idei care satisfac același focus;
- Provocare: utilizarea termenului "po", valorificarea stimulărilor intenționate și neintenționate și aplicarea celor 6 tehnici de avansare pentru a crea idei noi;
- Recoltare: colectarea și organizarea sistematică a tuturor ideilor emise;
- Tratarea ideilor: transformarea oricărei idei într-una valoroasă și practică în același timp;
- Evaluare: cu 11 aspecte diferite care fac ca evaluarea unei idei să asigure implementarea ei cu succes.

Exemplu de joc pentru preșcolari prin care putem stimula gândirea laterală:

Denumirea jocului: **Ce ar fi, dacă....?**

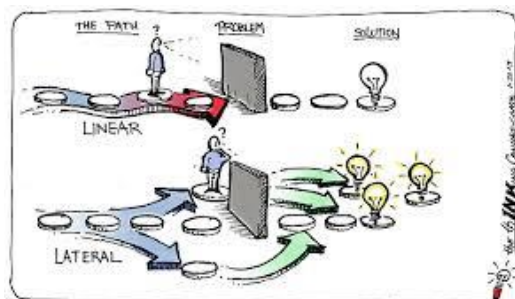
Obiective: Să încerce să găsească soluții și să se gândească care ar fi consecințele soluțiilor care le-a enumerat, să formuleze argumente pentru propria variantă de soluție

Descrierea jocului: Se dau situații diferite copiilor, cerându-le soluții, rezolvări. Fiecare își va spune punctul de vedere, argumentând. Copiii vor delibera în grup prin argumente pro și contra, încercând să se gândească mai departe.

Exemple de situații de joc:

- 1.Ce s-ar întâmpla dacă un urs polar bate la ușa grădiniței?
- 2.Se oferă următoarele materiale: un morcov, o oală și niște nasturi. Ce putem face cu ele?
- 3.Ce s-ar întâmpla dacă orașul nostru ar fi înconjurat de mări?
- 4.Se solicită doi voluntari și li se dau un zar.Li se cere amândurora să ducă zarul folosindu-se doar de degetul arătător dintr-un punct în altul, aparent imposibil. Li se cere să găsească soluții.

Succesul jocului constă în găsirea situațiilor neobișnuite care vor porni gândirea creativă a copiilor.

Bibliografie:

Cătălina, Drăgulescu, Gândirea laterală în dezvoltarea creativității, articol centru-Bellanima, www.bellanima.ro

Vlad, Someșan, Gândirea laterală, Revista Intelligence, Septembrie 2008, www.didactic.ro

Szilvia, Vanca, Colecție de jocuri, tehnici, mijloace, metode creative pentru preșcolari, www.slideshare.net